

Vliv směrnice ATAD na výnosy korporátní daně v EU

Petimat Muzaeva*

Abstrakt:

Článek se zaměřuje na příčiny přijetí a implementace směrnice ATAD. Hlavním cílem článku je poté analýza vlivu této směrnice na výnosy korporátní daně v Evropské unii. Analýza byla provedena za využití statistické metody testu shody středních hodnot, což je metoda umožňující srovnání mezi sebou dvou výběrů a zkoumanými roky byly poté rok 2018 a 2021. Pro mezinárodní srovnání výnosů korporátní daně se využívají dva ukazatele, a to korporátní daňová kvóta a podíl korporátní daně na celkových daňových výnosech a v rámci analýzy byly použity oba tyto ukazatele. V případě testu provedeného s využitím ukazatele korporátní daňové kvóty se vliv zavedení směrnice ATAD na výnosy korporátní daně v EU neprokázal. Při provedení testu s využitím ukazatele podílu korporátní daně na celkových daňových výnosech se také neprokázal vliv zavedení směrnice ATAD na výnosy korporátní daně v EU. Za využití statistické metody testu shody středních hodnot se vliv směrnice ATAD na výnosy korporátní daně v EU neprokázal.

Klíčová slova: Agresivní daňové plánování; Korporátní zdanění; Směrnice ATAD; Test shody středních hodnot; Párový t-test.

JEL klasifikace: H2, H25, H26.

1 Úvod

Problematika agresivního daňového plánování a snaha jejího řešení vyústila v roce 2015 v akční plán BEPS, a v reakci na tento projekt OECD byla Evropskou unií přijata směrnice č. 2016/1164/EU (dále jen „směrnice“ či „směrnice ATAD“), kterou se stanoví pravidla proti praktikám vyhýbání se daňovým povinnostem, které mají přímý vliv na fungování vnitřního trhu. Dle definice, která vychází ze studie Evropské komise z roku 2015 může být agresivní daňové plánování chápáno, jako „zneužívání mezer ve dvou či více daňových systémech za účelem snížení daňové povinnosti“.

Agresivní daňové plánování lze dle Alm (2014) charakterizovat jako úkony, které neodrážejí ekonomickou realitu či nemají komerční opodstatnění. Jedná se tedy o transakce, které jsou v souladu s legislativou, ale odporují jejímu záměru a často jde o zneužití slabin či nejasností v daňových zákonech s cílem snížit daňovou povinnost.

---

* Petimat Muzaeva; Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta financí a účetnictví, katedra veřejných financí, nám. W. Churchilla 4, 130 67 Praha 3; <muzp00@vse.cz>.

Článek je zpracován jako výstup projektu Veřejné finance v globalizovaném světě evidovaného Interní grantovou agenturou VŠE v Praze pod označením F1/39/2022.

Evropská komise se začala zabývat problematikou vyhýbání se zdanění s její narůstající významností a jak poukazují Fatica a Wildmer (2018), kteří ocenili výši přesunů zisků z jurisdikcí EU s vyšším zdaněním do zemí s nižším zdaněním ve výši 1,2 mld eur, začala být zdůrazňována nutnost koordinované strategie v boji proti nim.

V roce 2016 zveřejnila Evropská komise balíček proti vyhýbání se daňovým povinnostem jehož základem byla studie o agresivním daňovém plánování. Jejím cílem bylo zjistit jaké modely agresivního daňového plánování jsou používány v jednotlivých státech EU. Následovalo přijetí směrnice č. 2016/1164/EU v roce 2016, která je také ve zkratce nazývána ATAD. Členskými státy byla poskytnuta transpoziční lhůta, kdy k 2019 roku měli povinnost ji implementovat do svých národních legislativ. Určitým státům však byla poskytnuta výjimka v implementaci některých pravidel, kdy byla implementační lhůta o rok posunuta.

Jak podotýká Nerudová (2017) směrnice ATAD byla reakcí Evropské unie na akční plán BEPS, který byl navržen OECD v roce 2013. Iniciativa OECD a EU vycházela z dopadů globalizace, kdy zejména v posledním desetiletí místo dvojího zdanění byl kladen důraz na zamezení dvojího nezdanění. Daná směrnice představila pravidla proti vyhýbání se daňovým povinnostem v pěti oblastech.

Cílem článku je analýza vlivu zavedení směrnice ATAD na výnosy korporátní daně za využití statistické metody testu shody středních hodnot ve dvou normálních rozděleních, která slouží pro srovnání dvou období mezi sebou. Testovaným obdobím poté byl vybrán rok 2018 jako rok před přijetím směrnice ATAD a rok 2021 jako rok kdy měly být všechny opatření směrnice povinně zavedeny.

2 Implementace směrnice

K přijetí směrnice ATAD došlo v roce 2016 s povinností její implementace do národních legislativ členských států EU od 1. 1. 2019. Cílem směrnice je zamezení vyhýbání se daňovým povinnostem a stanovuje pravidla v pěti klíčových oblastech a to:

- pravidlo pro omezení odpočitatelnosti úroků (Interest Limitation Rule),
- zdanění při odchodu (tzv. Exit Taxation),
- pravidlo pro ovládané zahraniční společnosti (CFC Rule),
- hybridní nesoulady (Hybrid Mismatches),
- obecné pravidlo proti zneužívání daňového režimu (GAAR).

2.1 Pravidlo pro omezení odpočitatelnosti úroků

Jedná se o pravidlo tzv. nízké kapitalizace, které upravuje odečitatelnost úroků u půjček mezi mateřskými a dceřinými společnostmi. Podstatou daných kroků je umělé snižování základu daně pomocí vysokých úrokových nákladů v zemi

s vysokým daňovým zatížením a zvyšování základu daně pomocí přijatých úroků v zemi s nízkým daňovým zatížením (Nerudová 2017).

Jak poukazuje Široký (2018), podstatou opatření je:

- omezení uznatelnosti úrokových nákladů do výše 30 % EBIDTA¹ nebo
- do výše 3 mil. EUR pro čisté nákladové úroky v rámci konsolidačního celku.

Vztahuje se pouze na čisté úrokové náklady, tj. rozdíl mezi výnosovými a nákladovými úroky. Všechny úrokové náklady, které překročí uvedené limity jsou tedy daňově neuznatelnými náklady. Collier et al. (2018) poukazují, že směrnice nechává určitý prostor pro výjimky, v rámci její implementace do národních legislativ např. v podobě osvobození samostatných firem.

Dané pravidlo je poté ukotveno v 4 čl. směrnice ATAD. Dourado (2017) však ve svém článku poukazuje na to, že přestože dané pravidlo není diskriminační, omezuje základní svobody a zároveň nedodržuje zásady proporcionality a rovného zacházení.

2.2 Zdanění při odchodu

Jedná se o pravidlo, jehož cílem je zabránit erozi základu daně členských států EU a přesouvání zisků mimo jednotný trh. Jeho podstatou je zajištění zdanění hodnoty přesunutých aktiv, pokud se daňový subjekt rozhodne převést aktiva beze změny vlastnictví či změnit daňovou rezidenci společnosti. Může se jednat např. o produkt vyvíjený na území EU, který je před svým dokončením převeden do státu s nižší sazbou. V důsledku tedy dochází k erozi základu daně v domácím členském státě EU, zatímco budoucí zisky jsou zdaňovány ve státě s nižší sazbou daně. Dané pravidlo je upraveno v čl. 5 směrnice ATAD (Collier et al. 2018).

Předmětem zdanění při odchodu se společnosti stávají, když se:

- přesouvají aktiva či obchodní činnost stále provozovny z jednoho členského státu do jiného nebo do třetí země a v důsledku přesunu nemůže členský stát stále provozovny aktiva či příjmy zdanit,
- přesouvá daňové rezidenství do jiného členského státu nebo do třetí země, až na situace, kdy aktiva zůstávají spojena se stálou provozovnou v původní zemi.

Pravidlo zdanění při odchodu bylo již součástí národních legislativ některých členských států a bylo předmětem četných rozhodnutí v rámci judikatury SDEU. Jedním z nejvýznamnějších byl rozsudek C-210/06 z roku 2008, kdy maďarská společnost Cartesio chtěla přemístit své sídlo do Itálie beze změny rozhodného práva což maďarská legislativa nepovolovala. SDEU rozhodl ve prospěch maďarského správce daně a potvrdil právo zabránit společnosti v „odchodu“, pokud by při tom chtěla ponechat stávající rozhodné právo.

---

¹ Výsledek hospodaření před úroky, zdaněním, odpisy a amortizací.

2.3 Pravidlo pro ovládané zahraniční společnosti

Jedním ze způsobů, jakým se společnosti mohou vyhýbat zdanění je vytváření tzv. schránkových společností v jurisdikcích s nízkou nebo žádnou sazbou a přesouvání do nich zisků z mateřských společností (Pantazopoulos a Kalampaliki 2020).

Cílem pravidla pro ovládané zahraniční společnosti (CFC pravidla) je přidělení zisků prázdných „schránkových společností“ přímo mateřské společnosti a jejich zdanění v zemi rezidence dané mateřské společnosti. Dané pravidlo mělo zamezit přesouvání zisků do dceřiných společností ve státě s nízkou mírou zdanění, což vede ke snížení celkové daňové povinnosti skupiny, a v rámci směrnice je zakotveno v 7. a 8. článku (Procházka 2018).

Zahraniční ovládanou společností (včetně stálé provozovny) se rozumí společnost jejíž příjmy nepodléhají dani v členském státě a nejsou v něm ani osvobozeny, a to pokud:

- je v ní daňovým subjektem držen přímo či nepřímo podíl na hlasovacích právech či na kapitálu více než 50 % nebo má nárok na více než 50 % jeho zisku a
- skutečná daň ze zisku odvedená společností (či stálou provozovnou) je nižší než rozdíl mezi korporátní daní, která by byla odvedena v rezidentním členském státě mateřské společnosti a skutečnou korporátní daní odvedenou společností (či stálou provozovnou).

Do základu daně se zahrnují příjmy ovládané společnosti (či stálé provozovny), které vznikly z operací jejichž hlavním cílem bylo získat daňovou výhodu. Dále se do základu daně také mimo jiné zahrnují příjmy z úroků, licenčních poplatků či dividend atd. (Nerudová 2017).

2.4 Hybridní nesoulady

Nerudová (2017) uvádí, že hybridními nesoulady se rozumí situace, kdy dochází k nesouladu v právní kvalifikaci subjektů a vznikají tzv. hybridní entity. V důsledku může docházet např. ke dvojitému odpočtu. Pravidlo proto určuje, že v rozsahu, v jakém dojde ke dvojímu odpočtu dojde k odpočtu pouze v tom členském státě, ve kterém má platba zdroj a v rozsahu v jakém dojde k odpočtu bez zahrnutí členský stát odepře odpočet platby.

Opatření v směrnici ATAD a v její novele z roku 2017 (nazývané také ATAD II) neměli řešit příčiny hybridních nesouladů, ale pouze určité sytomy těchto nesouladů. Jedná se o zejména dvojí odpočet a odpočet bez odvedení daně. Zároveň se však zdůrazňuje, že dané opatření pokrývá určité mezery, kde mohly být využívány hybridní nesoulady. Návrhem pro vyřešení problematiky nejen dvojího zdanění ale i dvojího nezdanění, je jednotná metoda klasifikace mezi členskými státy EU (Fibbe a Stevens 2017).

Dle Procházky (2018) se možné permanentní řešení skrývá v koherentnosti daňových systémů členských států, což je však velice komplikované a to nejen kvůli individuálním vlastnostem daňových systémů jednotlivých členských států, ale i jejich neochotě k takové úpravě přistoupit. V roce 2017 byla novelou směrnice ATAD rozšířena úprava hybridních nesouladů také na třetí země.

2.5 Obecné pravidlo proti zneužívání daňového režimu

Obecné pravidlo proti zneužívání daňového režimu (dále jen „GAAR“) bylo zavedeno již v rámci novely směrnice č. 2015/121/EU o společném systému zdanění mateřských a dceřiných společností z různých členských států a stejně tak i v rámci novel směrnice č. 2009/133/EC o fúzích a směrnice č. 2003/49/EC, o společném systému zdanění úroků a licenčních poplatků. Ve směrnici ATAD je dané pravidlo formulováno podobně a sleduje stejný cíl.

Jedná se o článek 6 směrnice, který ve svém prvním odstavci uvádí že „*pro účely výpočtu daňové povinnosti právnických osob členský stát nebere v úvahu operaci nebo sled operací, které s přihlédnutím ke všem příslušným skutečnostem a okolnostem nejsou skutečné, neboť hlavním důvodem nebo jedním z hlavních důvodů jejich uskutečnění bylo získání daňové výhody, která maří předmět nebo účel příslušného daňového práva. Operace se může skládat z více kroků nebo částí*“.

V důsledku aplikace GAAR, jehož podstatou je ignorování transakce či sled transakcí, se tedy daňová povinnost vypočte dle národní legislativy členského států. Jedná se o situace, kdy se transakce provádí pouze či hlavně za účelem vyhnutí se daňové povinnosti a nemají primárně ekonomický účel. Článek 6 dále uvádí, že v takové situaci se postupuje podle vnitrostátních právních předpisů členských států.

Dané pravidlo tedy slouží pro zachycení těch podvodů, které nemohou zachytit speciální pravidla ve čtyřech předchozích oblastech a jeho cílem je vyplnit mezery v legislativě a nemělo by mít vliv na použitelnost konkrétních pravidel proti zneužívání daní (Pantazopoulos a Kalampaliki 2020).

3 Data a metody

Hlavním cílem článku je analýza vlivu směrnice ATAD na výnosy korporátní daně v EU pomocí statistické metody testu shody středních hodnot. V první části kapitoly je definována použitá statistická metoda a obsahem druhé části kapitoly je poté samotná analýza. Pro analýzu byly vybrány roky 2018 a 2021. Rok 2018 byl vybrán jako rok předcházející povinné implementace směrnice do národních legislativ členských států. Jednalo se také o rok, ve kterém odezněla globální finanční krize z roku 2007. Rok 2021 byl vybrán, protože k tomuto roku měla být všechna opatření již povinně zavedena. Vzhledem k tomu, že při zavedení směrnice docházelo k určitým časovým zpožděním, kdy např. Česká republika zavedla opatření až k 1. 4. 2019 nebo docházelo k posunutí termínu implementace u některých opatření,

kdy např. opatření zdanění při odchodu mohlo být zavedeno do národních legislativ až k 1. 1. 2020, jevílo se vhodnější zvolit pro analýzu rok 2021.

Data pro provedení statistického testování budou čerpána zejména z databáze Eurostatu, oficiálních stránek Evropské komise a databáze OECD, a to pro analyzované roky 2018 a 2021. Pro mezinárodní srovnání vývoje výnosů korporátní daně ale není jejich prosté srovnání dostatečně vypovídající, jejich vývoj se však může sledovat pomocí korporátní daňové kvóty (podíl výnosů korporátní daně na HDP) a podílu korporátní daně na celkových daňových výnosech (Devereux a Sorensen 2006). Proto byla pro provedení analýzy z výše zmíněných databází použita data těchto dvou ukazatelů za jednotlivé členské státy EU.

Určitá nevýhoda v rámci analýzy je omezenost statistické metody na zkoumání vlivu směrnice na výnosy korporátní daně obecně za celou Evropskou unii jako celek. Zvolená metoda tedy nedovolí zjistit vliv směrnice ATAD v jednotlivých členských zemích odděleně, zároveň také neumožní zjistit vliv jednotlivých opatření odděleně.

3.1 Charakteristika testu shody středních hodnot

Test shody středních hodnot dvou normálních rozdělení je statistická metoda pro porovnání dvou výběrů mezi sebou. Tato metoda byla zvolena, protože nejlépe vyhovuje stanovenému cíli, kdy se jedná o dva závislé výběry stejného rozsahu. Jedná o analýzy vlivu zavedení směrnice a zkoumají se země EU před jejím zavedením a po, test shody středních hodnot se v tomto případě nazývá párový t-test (Hindls et al. 2018).

Jak již bylo zmíněno výše, pro mezinárodní srovnání vývoje výnosů korporátní daně se využívá dvou ukazatelů (1) korporátní daňová kvóta a (2) podíl korporátní daně na daňovém mixu. Pomocí těchto dvou ukazatelů se měří vývoj výnosnosti korporátní daně a umožňují komparaci jak v čase, tak i mezi zeměmi (Devereux, Griffith a Klemm 2002). Analýza bude tedy provedena za využití obou těchto ukazatelů. V rámci analýzy budou poté formulovány dvě hypotézy. První hypotéza se nazývá nulová hypotéza nebo také testovaná hypotéza H_0 . Proti této nulové hypotéze se poté formuluje alternativní hypotéza H_1 .

Nulová hypotéza je formulována ve tvaru:

$$H_0: \mu_1 = \mu_2 \quad (1)$$

H_0 : Zavedení směrnice ATAD nemělo vliv na výnosy korporátní daně v EU

Alternativní hypotéza je formulována ve tvaru:

$$H_1: \mu_1 \neq \mu_2 \quad (2)$$

H_1 : Zavedení směrnice ATAD mělo vliv na výnosy korporátní daně v EU

Aby bylo možné rozhodnout, která z hypotéz platí, tzn. zda H_0 či H_1 , potřebujeme testové kritérium.

Za testové kritérium se volí:

$$T = \frac{\sqrt{n} \bar{D}}{S_D} \quad T \sim t(n-1) \quad (3)$$

Kritický obor pro alternativní hypotézu je poté:

$$W_\alpha = \left\{ t; |t| \geq t_{1-\frac{\alpha}{2}} \right\} \quad (4)$$

Test byl prováděn na 5 % hladině významnosti a výpočet byl poté proveden v excelu, pomocí funkce párový t-test.

3.2 Výsledky analýzy

V rámci analýzy se první párový t-test prováděl s využitím ukazatele korporátní daňové kvóty a výsledky jsou uvedeny v tabulce 1.

Výsledky můžeme interpretovat dvojím způsobem. Buď můžeme použít testové kritérium nebo můžeme použít p-hodnotu. Pokud testové kritérium nabývá hodnot z kritického oboru, zamítáme nulovou hypotézu H_0 a přijímáme alternativní hypotézu H_1 a naopak nenabude-li testové kritérium hodnoty z kritického oboru, tak nulovou hypotézu H_0 nezamítáme (Bílková, Budinský a Vohánka 2009).

Tab. 1 Výsledek párového t-testu s použitím ukazatele korporátní daňové kvóty

	2,7750	2,8000
Střední hodnota	2,8875	2,8703
Rozptyl	1,7091	1,6701
Pozorování	26	26
Pearsonova korelace	0,8638	
Hyp. rozdíl stř. hodnot	0	
Rozdíl	25	
t stat	0,1292	
$P(T \leq t) (1)$	0,4491	
t critical (1)	1,7081	
$P(T \leq t) (2)$	0,8982	
t critical (2)	2,0595	

Zdroj: Vlastní výpočty.

Pro interpretaci výsledků a posouzení platnosti nulové hypotézy pomocí p-hodnoty je důležitá hodnota $P(T \leq t)$ (2), která vyjadřuje statistickou významnost testu. Pokud tato hodnota bude menší nebo rovna stanovené hladině významnosti 0,05, zamítáme nulovou hypotézu H_0 a přijímáme alternativní hypotézu H_1 . Pokud hodnota $P(T \leq t)$ (2) bude vyšší než stanovená hladina významnosti 0,05, nezamítáme nulovou hypotézu H_0 (Blatná 2010).

Dosažená hodnota je poté vyšší než stanovená hladina významnosti 0,05, nezamítáme tedy nulovou hypotézu. V případě testu provedeného s využitím ukazatele korporátní daňové kvóty se tedy neprokázal vliv zavedení směrnice ATAD na výnosy korporátní daně v EU.

Druhý párový t-test se prováděl s využitím ukazatele podílu korporátní daně na celkových daňových výnosech a výsledky jsou uvedeny v tabulce 2.

Pro interpretaci výsledků a posouzení platnosti nulové hypotézy je opět důležitá hodnota $P(T \leq t)$ (2), která vyjadřuje statistickou významnost testu. Dosažená hodnota je opět vyšší než stanovená hladina významnosti 0,05, a opět tedy v tomto případě nezamítáme nulovou hypotézu. Stejně jako u prvního testu, tedy v případě testu provedeného s využitím ukazatele podílu korporátní daně na celkových daňových výnosech se neprokázal vliv zavedení směrnice ATAD na výnosy korporátní daně v EU.

Tab. 2 Výsledek párového t-testu s použitím ukazatele podílu korporátní daně na celkových daňových výnosech

	9,5959	6,4
Střední hodnota	8,0358	7,8891
Rozptyl	16,0273	15,5667
Pozorování	26	26
Pearsonova korelace	-0,1188	
Hyp. rozdíl stř. hodnot	0	
Rozdíl	25	
t stat	0,1258	
$P(T \leq t)$ (1)	0,4505	
t critical (1)	1,7081	
$P(T \leq t)$ (2)	0,9009	
t critical (2)	2,0595	

Zdroj: Vlastní výpočty.

U testů provedených za využití ukazatele podílu korporátní daně na celkových daňových výnosech a korporátní daňové kvóty se neprokázal statisticky významný vliv zavedení směrnice ATAD na výnosy korporátní daně v EU. Jedním z možných vysvětlení daného výsledku je stav národních legislativ členských států EU k 1. 1. 2019, kdy některá z opatření již byla součástí národních legislativ zemí EU, a tudíž povinnost implementace těchto opatření neměla podstatný vliv na daňové výnosy (např. pravidlo zdanění při odchodu nebo obecné pravidlo proti zneužívání daňového režimu).

Důležité je také zmínit, že rok 2021 vybraný pro analýzu byl rokem kdy byla Evropa zasažena pandemií COVID-19, a zaváděly se opatření, která ovlivnila ekonomické prostředí téměř všech zemí EU. Tyto opatření měli buď přímý vliv na základ daně, který byl s jejich pomocí snižován, což ve výsledku vedlo k nižší výši daně nebo se jednalo o možnost odkladu platby daní. Zdá se tedy logický předpoklad, že vliv zavedení směrnice ATAD byl do určité míry negován daňovými opatřeními v době krize COVID-19.

4 Závěr

Hlavním cílem článku byla analýza vlivu zavedení směrnice ATAD na výnosy korporátní daně v EU. Cílem směrnice je zamezení vyhýbání se zdanění, a proto se zdá logickým předpoklad, že její zavedení by mělo vliv na výnosy korporátní daně.

Analýza vlivu zavedení směrnice ATAD na výnosy korporátní daně byla provedena za využití statistické metody testu shody středních hodnot ve dvou normálních rozděleních (párový t-test), která slouží pro srovnání dvou období mezi sebou. Testovaným obdobím poté byl vybrán rok 2018 jako rok před zavedením směrnice ATAD a rok 2021 jako rok kdy měla být všechna opatření směrnice povinně zavedena.

Nutné je také zmínit ekonomickou situaci, ve které se nacházela nejen Evropa, ale i zbytek světa ve spojitosti s krizí COVID-19 v roce 2021 a opatřeními, které v této souvislosti jednotlivé státy zaváděli, a které mohly působit oproti opatření zavedených prostřednictvím směrnice ATAD. Tato opatření měla bez pochyby vliv nejen na obyvatelstvo, ale i na korporace a na daně, které byly ve výsledku odváděny do stáních rozpočtu zemí EU. V rámci České republiky se jednalo jak o zavedené mimořádné odpisy, které umožnily rychleji odepsat majetek a tím si snížit základ daně a ve výsledku i daň odvedenou do státního rozpočtu, tak i o možnost uplatnit daňovou ztrátu zpětně za dvě bezprostředně předcházející zdaňovací období, prostřednictvím dodatečného daňového přiznání. Podobné covidové opatření zavedlo také Německo, které mimo jiné také snížilo sazby DPH z 19 % na 16 % a ze 7 % na 5 % (Schulze 2022).

Závěrem lze tedy říct, že za využití statistického testování hypotézy o vlivu směrnice ATAD na výnosy korporátní daně v EU, se tento vliv neprokázal. Jak již

bylo zmíněno výše, daná statistická metoda je omezena tím, že povoluje zkoumání obecně za celou EU nikoli pro jednotlivé členské státy. Možným vysvětlením výsledků testů by mohla být skutečnost, že některé členské státy již obsahovaly určitá pravidla, která směrnice ATAD zavádí ve svých národních legislativách (např. řecká národní legislativa již obsahovala pravidlo GAAR či CFC pravidla a maďarská legislativa obsahovala pravidlo zdanění při odchodu) a proto nemuselo docházet u těchto zemí k výrazným změnám ve výnosech u korporátní daně.

Doporučením pro další výzkum v dané oblasti by mohlo být zaměření analýzy vlivu směrnice na jednotlivé země již se zohledněním stavu jejich národních legislativ. Směrnice ATAD však není poslední iniciativou ve snaze zamezit vyhýbání se zdanění, nutné je v této oblasti také zmínit Pilíř II iniciativy BEPS 2.0, který zavádí minimální úroveň zdanění 15 %. Evropská unie již schválila směrnici implementující tento pilíř s účinností od 1. 1. 2024.

Literatura

ALM, J., 2014. Does an uncertain tax system encourage “aggressive tax planning”? *Economic Analysis and Policy*. Online. Vol. 44, iss. 1, s 30–38. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.eap.2014.01.004>. [citováno 2023-06-05].

BÍLKOVÁ, D., P. BUDINSKÝ a V. VOHÁNKA, 2009. *Pravděpodobnost a statistika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk.

BLATNÁ, D., 2010. *Pravděpodobnost a statistika*. Praha: Bankovní institut vysoká škola.

COLLIER, R., S. KARI, O. ROPPONEN, M. SIMMLER, M. TODTENHAUP, 2018. *Dissecting the EU's Recent Anti-Tax Avoidance Measures: Merits and Problems*. Online. EconPol Policy Report. Dostupné z: <http://hdl.handle.net/10419/219511>. [citováno 2023-03-28].

DEVEREUX, M. P., R. GRIFFITH, A. KLEMM, 2002. Corporate income tax reforms and international tax competition. *Economic policy*. Online. Vol. 17, iss. 35, s. 449-495. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/1468-0327.00094>. [citováno 2023-04-19].

DEVEREUX, M. P., P. B. SØRENSEN, 2006. *The corporate income tax: international trends and options for fundamental reform*. Online. Brussels: European Commission, Directorate-General for Economic and Financial Affairs. [online] Dostupné z: https://ec.europa.eu/economy_finance/publications/pages/publication530_en.pdf. [citováno 2023-04-19].

DOURADO, A. P., 2017. Interest limitation rule in the ATAD and the net taxation principle. *EC Tax Review*. Online. Vol 26, iss. 3, s. 112–121. Dostupné z: <https://doi.org/10.54648/ecta2017013>. [citováno 2023-04-09].

FATICA, S., G. WILDMER, 2018. *Profit shifting by EU banks: evidence from country-by-country reporting*. Online. JRC Working Papers in Economics and Finance. Dostupné z: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/202296/1/jrc-wp201804.pdf>. [citováno 2023-05-06].

FIBBE, G. K., T. STEVENS, 2017. Hybrid mismatches under the ATAD I and II. *EC Tax Review*. Online. Vol. 26, iss. 3, s. 153–166. Dostupné z: <https://doi.org/10.54648/ecta2017017>. [citováno 2023-04-19].

HINDLS, R., M. ARLTOVÁ, S. HRONOVÁ, I. MALÁ, L. MAREK, I. PECÁKOVÁ A H. ŘEZANKOVÁ, 2018. *Statistika v ekonomii*. Praha: Professional Publishing.

NERUDOVÁ, D., 2017. *Daňová politika v Evropské unii*. Praha: Wolters Kluwer.

PANTAZOPOULOS, P., K. KALAMPALIKI, 2020. The Impact of the Transposition of the ATAD on the Greek Tax System. *Intertax*. Online. Vol. 48, iss. 2, s. 233–249. Dostupné z: <https://doi.org/10.54648/taxi2020019>. [citováno 2023-06-05].

PROCHÁZKA, P., 2018. Implementace směrnic EU týkajících se Akčního plánu BEPS v Česku a dalších zemích střední Evropy. *Současná Evropa*. Online. Roč. 23, č. 2, s. 36–48. Dostupné z: <https://wep.vse.cz/pdfs/sev/2018/02/03.pdf>. [citováno. 2023-06-05].

SCHULZE, G. G., 2022. Policy Responses to the COVID-19 Pandemic: The Case of Germany. In: *COVID-19 in Indonesia*. s. 181–204. Dostupné z: <https://doi.org/10.4324/9781003243670-8>.

Směrnice Rady 2003/49/ES ze dne 3. června 2003 o společném systému zdanění úroků a licenčních poplatků mezi přidruženými společnostmi z různých členských států.

Směrnice Rady 2009/133/ES ze dne 19. října 2009 o společném systému zdanění při fúzích, rozděleních, částečných rozděleních, převezech aktiv a výměně akcií týkajících se společností z různých členských států a při přemístění sídla evropské společnosti nebo evropské družstevní společnosti mezi členskými státy (kodifikované znění).

Směrnice Rady (EU) 2015/121 ze dne 27. ledna 2015, kterou se mění směrnice 2011/96/EU o společném systému zdanění mateřských a dceřiných společností z různých členských států.

Směrnice Rady (EU) 2016/1164 ze dne 12. července 2016, kterou se stanoví pravidla proti praktikám vyhýbání se daňovým povinnostem, které mají přímý vliv na fungování vnitřního trhu.

ŠIROKÝ, J., 2018. *Daně v Evropské unii*. 7. vyd. Praha: Leges.

Impact of the ATAD Directive on corporate tax revenues in the EU

Petimat Muzaeva

Abstract:

The article focuses on the reasons for the adoption and implementation of the ATAD. The main objective of the article is then to analyse the impact of this directive on corporate tax revenues in the European Union. The analysis was conducted using the statistical method of the test of the consistency of means, which is a method that allows two samples to be compared with each other, and the years examined were 2018 and 2021. For the international comparison of corporate tax revenues, two indicators are used, namely the corporate tax quota and the share of corporate tax on total tax revenues, and both of these indicators were used for the analysis. In the case of the test carried out using the corporate tax quota indicator, the impact of the introduction of the ATAD on corporate tax revenues in the EU was not demonstrated. The test using the indicator for the share of corporate tax in total tax revenue also failed to show an effect of the introduction of ATAD on EU corporate tax revenue. Using the statistical method of the test of the consistency of means, the effect of ATAD on EU corporate tax revenue was not proven.

Keywords: Aggressive tax planning; Corporate taxation; ATAD directive; Mean value consistency test; Paired t-test.

JEL Classification: H2, H25, H26.